

Vraag en Antwoord startbijeenkomst Culemborg aardgasvrij, 22 maart 2018 Gelderlandfabriek

De volgende vragen zijn gedurende de avond gesteld. Daarbij zijn ook direct antwoorden gegeven. In dit overzicht worden de vragen herhaald en wordt een iets uitgebreider antwoord gegeven.

Vraag 1:

Het project Warmtekeuze Culemborg (Culemborg aardgasvrij) hanteert 2040 als doeljaar. De rijksoverheid heeft als doel om in 2050 nagenoeg geen fossiele brandstoffen meer te gebruiken. Waarom moet het in Culemborg 10 jaar vroeger?

Antwoord:

De gemeenteraad van Culemborg heeft in het najaar van 2017 besloten om te streven naar een energieneutraal Culemborg in 2040. Als je energieneutraal wilt worden moeten we overstappen op duurzame vormen van energieopwekking (zon, wind, biomassa, aardwarmte etc.). Dat betekent ook afscheid nemen van de fossiele brandstof aardgas als energiedrager. Het streven is erop gericht om dit richting 2040 te realiseren. Maar of dat gaat lukken is de vraag. De transitie is namelijk een enorm grote opgave. Dat betekent dat het mogelijk ook 2050 of nog later wordt gerealiseerd.

Vraag 2:

Het afscheid nemen van aardgas betekent ook het afscheid nemen van de CV-installaties zoals die in de meeste woningen aanwezig zijn. Toen ik in november 2017 de gemeente belde met de vraag of ik nog een nieuwe CV-ketel moest laten installeren (want mijn oude installatie is aan vervanging toe) kreeg ik als antwoord dat ik dat maar moest doen omdat de toekomst zonder aardgas nog lang op zich laat wachten. En nu wordt een heel ander verhaal verteld. Hoe kan dat?

Antwoord:

Allebei is waar. De overgang naar een aardgasvrije toekomst gaat een lange periode duren (10 -15 - 20 jaar). Een CV-ketel heeft een gemiddelde levensduur van ca. 15 jaar. Als je acuut je installatie moet vervangen omdat hij het niet meer doet en je niet hebt nagedacht over alternatieve mogelijkheden dan is het logisch om een nieuwe ketel te laten installeren (je wilt immers in een warm huis wonen). Als je echter weet dat het moment van vervanging van de CV-ketel naderbij komt, maar er geen noodzaak is omdat acuut te doen, is het verstandig om nu na te denken over alternatieven mogelijkheden.

Vraag 3:

Het kiezen van het jaar 2040 (i.p.v. 2050) betekent dat we de kosten van de transitie 10 jaar naar voren halen. Waarom zou je dat willen doen?

Antwoord:

De transitie naar een aardgasvrije toekomst gaat inderdaad veel geld kosten. Of we betalen dat met z'n allen via de belastingen of via de energie- en netwerktarieven. Linksom of rechtsom zullen we als samenleving deze kosten moeten gaan opbrengen. Op welke wijze we deze kosten moeten financieren hebben we op dit moment nog geen antwoord. Het project is er juist opgericht om uit te zoeken welke kosten gemaakt moeten gaan worden en op welke wijze dat gefinancierd kan worden. De keuze voor het jaartal 2040 (i.p.v. 2050) is zoals onder antwoord 1 ook aangegeven niet in beton gegoten, maar wordt als streefjaar gehanteerd.

Vraag 4:

Elektriciteit is 2 maal duurder dan aardgas (gerekend op basis van energie-inhoud). Hoe kan het dan dat voorgespiegeld wordt dat een elektrische warmtepomp (waarbij de warmte door elektriciteit wordt opgewekt) goedkoper kan zijn?

Antwoord:

Voor een deel komt dit door het rendement van een elektrische warmtepomp de zgn. COP (Coëfficiënt Of Performance of wel de prestatiecoëfficiënt). Het warmterendement van een warmtepomp ligt hoger dan die van een CV-ketel. Tegelijkertijd is dit geen absolute waarheid. De

verwachting is dat de elektriciteitsprijzen in de toekomst gaan variëren. Nu betaal je één tarief voor elektra (soms 2 (dag- en nachtstroom)), maar de verwachting is dat het elektriciteitstarief per uur of per kwartier gaat variëren afhankelijk van vraag en aanbod. Met de toename van wind- en zonne-energie zal het aanbod qua productie sterker gaan variëren. Bij veel wind en zon zal er veel elektra worden geproduceerd, waardoor de prijs zal dalen. In sombere en windstille perioden en wanneer de vraag hoog is zal de prijs gaan stijgen. In toenemende mate zal het gebruik van elektriciteit ook bepaald gaan worden door de momentane prijs. Dit is mede bepalend voor de hoogte van de toekomstige energierekening per woning.

Vraag 5:

Ik woon in een huurwoning. KleurrijkWonen heeft het afgelopen jaar net 400 CV-ketels in mijn buurt vervangen. Verwachten jullie nu dat ik naast de huur ook nog een keer hiervoor moet gaan betalen?

Antwoord:

Er is vanzelfsprekend een verschil tussen particuliere koopwoningen en huurwoningen van KleurrijkWonen en/of beleggingsmaatschappijen. Het project richt zich op de totale gebouwde omgeving dus op koop- en huurwoningen en op bedrijfspanden. KleurrijkWonen is ook actief betrokken bij de uitvoering van het project. Ook deze vraag zullen we in de loop van het project moeten gaan beantwoorden. In het geval van huurwoningen bestaat de kans dat door het collectief aanpakken van huurwoningen in straten (of blok voor blok) kostenvoordelen kunnen worden bereikt. Daarnaast zal KleurrijkWonen ook nadrukkelijk kijken naar 'natuurlijke momenten' om de aanpassingen te realiseren. Daar waar net nieuwe CV-ketels zijn geïnstalleerd ligt het niet voor de hand dat deze op korte termijn weer vervangen gaan worden. Ook daarom heeft het project een lange doorlooptijd.

Vraag 6:

Ik ben al wat ouder en u schetst het beeld dat deze transitie veel geld gaat kosten. In mijn situatie is het helemaal niet logisch om hieraan mee te doen. Daarnaast kan ik vanwege mijn leeftijd niet eens meer een lening krijgen. Wat moet ik nu doen?

Antwoord:

Dit is een voorbeeld van een vraag waarop we op dit moment nog geen goed antwoord kunnen geven. Daarom is het fijn dat dit type vragen worden gesteld omdat we daar in het project een antwoord op moeten gaan formuleren. Binnen het project bestaan een groot aantal onzekerheden waarvan we op dit moment nog niet weten hoe we die moeten 'tackelen'. Het is voor nu belangrijk dat we een zo volledig mogelijk beeld ophalen van vragen waar we gezamenlijk een antwoord om moeten gaan bedenken.

Vraag 7:

We gaan met z'n allen een oplossing verzinnen en daar komt een alternatief uit waar we voor gaan kiezen. Maar ik vind het belangrijk dat we keuzemogelijkheden hebben. Ik wil voorkomen dat ik overgeleverd wordt aan een monopolist die uiteindelijk qua kosten kan vragen wat hij wil.

Antwoord:

Op dit moment hebben we nog geen vastomlijnde ideeën van welk warmtealternatief in welke buurt gaat komen. Dit is juist de kern van het project waar we nu mee starten. Er zijn individuele oplossingen en er zijn collectieve oplossingen. Bij de afweging wat het beste is voor een individuele woningen of woningen in een straat of buurt speelt de vraag mee of er voldoende flexibiliteit aanwezig is om een keuze te kunnen maken. Voor- en nadelen van individuele of collectieve systemen moeten binnen het project zo transparant mogelijk tegen elkaar worden afgewogen.

Vraag 8:

Het project gaat uit van een buurtaanpak. Maar is dat niet veel te klein. Zou het niet veel beter zijn dat op rijksniveau de verschillende alternatieven worden uitgewerkt en dat aan ons dan een keuze wordt voorgelegd. Ook de schaal van Culemborg is eigenlijk te klein om het wiel uit te vinden.

Antwoord:

Op alle niveaus in Nederland wordt gewerkt aan de transitie naar een aardgasvrije toekomst. Vanuit het rijk is de regierol voor het proces aan de gemeenten toebedacht. Dit omdat de gemeente beter dan het rijk en de provincie weet wat er lokaal speelt en voor veel inwoners het eerste aanspreekpunt vormt. Tegelijkertijd wordt er ook tussen de verschillende overheden samengewerkt, waardoor kennis die op landelijk niveau beschikbaar komt ook voor gemeenten beschikbaar is (en vice versa). Of we in Culemborg gezamenlijk in staat zijn om oplossingen te bedenken voor de problematiek moeten we gaan uitvinden. Lukt dat niet dan moeten we op zoek naar andere partijen of schaalniveaus.

Vraag 9:

Gaat de gemeente nu samen met Vrijstad Energie een plan maken?

Antwoord:

Nee, het is de bedoeling dat juist de inwoners zelf een (warmte)plan gaan bedenken. Als de gemeente een plan zou maken dan is de gedachte dat er minder draagvlak voor aanwezig zal zijn. Juist op het moment dat je zelf kan meedenken en –schrijven aan een oplossing ben je ook eerder bereid om daarnaar te handelen. De gemeente en Vrijstad Energie gaan wel helpen om het plan te maken. Op allerlei manieren willen we daarin ondersteunend zijn.

Vraag 10:

Als de bewoners dan een warmteplan hebben gemaakt waarin ze bedacht hebben welke alternatieve technieken ze willen realiseren waarom moet de gemeenteraad/politiek zich daar dan nog over uitspreken?

Antwoord:

Hiervoor zijn drie redenen

- De gemeente(raad) bewaakt in principe het algemeen belang. Als het zo zou zijn dat een keuze in een bepaalde buurt een negatief effect zou hebben op (alle) andere buurten dan moet daar een afweging over plaatsvinden. De gedachte is dat de gemeenteraad daar het meest geschikte orgaan voor is;
- Als een buurt een keuze heeft gemaakt die consequenties heeft voor het ondergrondse netwerk (bijvoorbeeld de verzwaring van het elektriciteitsnetwerk) dan zal Liander (de netwerkbeheerder) waarschijnlijk pas over gaan tot de voorbereidingen en de investeringen hiervoor als daar ook een besluit van de gemeenteraad aan ten grondslag ligt;
- De gemeente(raad) kan de continuïteit van de gemaakte afspraken in principe waarborgen en ook voorwaarden verbinden aan het wijzigen van het plan, zodanig dat er een bepaalde robuustheid van de keuzes ontstaat (niet bij ieder nieuw aspect alle gemaakte afspraken terzijde schuiven).

Vraag 11:

Je hebt huur- en koopwoningen. Hoe zal de aanpak tussen die twee typen verschillen?

Antwoord:

Zoals eerder aangegeven participeert KleurrijkWonen in het project en is er daarom aandacht voor de verschillen in de benadering voor huur en koop. Voor koopwoningen zal het zo zijn dat de woningeigenaar altijd zelf zal beslissen. Voor de huurwoningen zal KleurrijkWonen in samenspraak met de huurders tot keuzes moeten komen.

Vraag 12:

In sommige buurten zijn veel huurwoningen. De verhuurder heeft dan overwicht en kiest misschien iets wat de particulieren niet willen. Moeten we dat dan toch doen?

We moeten met elkaar in gesprek en kijken of er een oplossing komt die voor iedereen goed is. Ik kan niet voorzien waar dit heen gaat.

Vraag 13:

Als een collectieve keuze op straat of buurtniveau wordt gemaakt en in een buurt staan meer huurwoningen dan koopwoningen hebben de particuliere eigenaren zich dan neer te leggen bij de keuze die de meerderheid (de huurders) maken?

Antwoord:

Dit is een voorbeeld van een vraag die in de loop van het project moeten gaan beantwoorden. We weten nog niet hoe de besluitvorming precies zal verlopen. Duidelijk is dat we oog moeten hebben voor de belangen van iedereen.

Vraag 14:

Waarom moeten inwoners de vervanging van het aardgasnetwerk gaan betalen?

Antwoord:

In principe is de netwerkbeheerder (Liander) hiervoor de aangewezen partij. Liander heeft als doelstelling om tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten een duurzaam en betrouwbaar netwerk aan te bieden. Maar de kosten die Liander maakt, moeten we met alle inwoners betalen, of via de belastingen of via de aansluitkosten en transportkosten op de energierekening.

Vraag 15:

Nu gaan we een warmteplan maken en wat gebeurt er daarna?

Antwoord:

Dat is ook afhankelijk van wat er in het plan staat. Als bijvoorbeeld gekozen wordt voor een collectief warmtenet dan zal dat moeten worden aangelegd en er moet een installatie worden gebouwd waarin de warmte wordt opgewekt. Dergelijke projecten kennen een lange voorbereidingstijd waarin allerlei uitvoeringszaken moeten worden geregeld. Het kan daarom misschien wel 5 tot 10 jaar duren voor dat een plan daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

Vraag 16:

Alle discussies die we nu gaan voeren doen we op basis van de huidige kennis en de huidige tarieven. Is het niet beter om een aantal jaren te wachten en dan gebruik te maken van nieuwe technieken en wellicht lagere kosten?

Antwoord:

Dit is precies te reden waarom het plan ook flexibel moet zijn. Mocht het zo zijn dat over een aantal jaren betere oplossingen beschikbaar komen dan nu bekend zijn, dan moeten we daar natuurlijk gebruik van maken. De keuzes die we nu maken moet ook zogenaamde 'no-regret-maatregelen' zijn, Keuzes waarvan we in de toekomst geen spijt krijgen (omdat ze te duur zijn of niet goed werken). Tegelijkertijd is het ook niet zo dat innovaties supersnel gaan en dat we nu helemaal geen keuzes kunnen maken. Niets doen is ook geen optie omdat we zeker weten dat de toekomstige warmtevoorziening gaat veranderen.

Vraag 17:

In hoeverre is dit project verplichtend? Kan de gemeente mij dwingen om mijn CV-ketel op te doeken en voor duizenden of 10-duizenden euro's aan verbouwingskosten te maken?

Antwoord:

Nee, dat kan de gemeente niet. U bent zelf de baas in uw eigen huis en bepaalt zelf wat daar wel of niet gebeurt. Wel is het zo dat de bewoners in de omgeving van uw woning keuzes kunnen/zullen gaan maken die ook op uw situatie invloed heeft. Als er bijvoorbeeld gekozen wordt voor een

collectief warmtesysteem en dat wordt in uw straat aangelegd dan zal het op een gegeven moment zo zijn dat het aardgasnetwerk wordt verwijderd. Als u op dat moment nog geen aansluiting op het warmtenet heeft gerealiseerd ontstaat er een probleem want het aardgas is dan niet meer beschikbaar. Hetzelfde geldt voor de situatie dat er bijvoorbeeld gekozen wordt voor individuele oplossingen als elektrische warmtepompen. Als Liander het elektriciteitsnetwerk voor een buurt heeft verzaamd omdat de keuze op warmtepompen is gevallen zal op enig moment ook de gaskraan dicht gaan. Wanneer dat zo zal zijn is nu niet bekend maar de jaartallen 2040 en 2050 geven wel een indicatie.

Vraag 18:

Mijn ketel is net vervangen, moet ik hier dan toch aan meedoen?

Antwoord:

We gaan er 20 jaar over doen, dus in tussentijd is de ketel alweer een keer aan vervanging toe. Mocht de nieuwe energievoorziening er eerder komen, dan kan de ketel misschien in een woning worden geplaatst waar nog voor een paar jaar een ketel nodig is.

Vraag 19

Wij zijn al wat ouder en halen 2050 niet meer. Een lening krijgen we ook niet makkelijk. Wat moeten wij doen?

Antwoord:

Het op te stellen warmteplan moet met iedereen rekening houden, dus wordt er ook voor uw situatie een oplossing bedacht.

Vraag 20

Wat voor steun levert de gemeente?

Antwoord:

De gemeente heeft door CE Delft een voorstudie laten doen en zij geeft ondersteuning aan het Warmtekeuzeproces. Daarnaast biedt de gemeente aan bewoners een duurzaamheidslening aan met een lage rente.